

Міністерство освіти і науки України
Академія наук вищої школи України
Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського
Факультет фізичної культури та спорту
Кафедра теорії та методики фізичної культури

XVIII Всеукраїнська науково-практична конференція

**«МЕДИКО-БІОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ФІЗИЧНОЇ
КУЛЬТУРИ, СПОРТУ ТА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ»,**

присвячена 100 – річчю з дня народження В.О.Сухомлинського

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

(Випуск 18)

Миколаїв – 2018

УДК 57 (082)

ISBN 966-630-019-2

Підготовлено до друку редакційною колегією XVIII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Медико-біологічні проблеми фізичної культури, спорту та здоров'я людини».

Відповідальний редактор: С.В. Гетманцев

Відповідальний секретар: О.В. Ковальчук

XVIII Всеукраїнська науково-практична конференція «**Медико-біологічні проблеми фізичної культури, спорту та здоров'я людини**». Збірник наукових праць. Випуск 18 / Під ред. С.В. Гетманцева. – Миколаїв: МНУ імені В.О.Сухомлинського, 2018. – 100 с.

Оргкомітет конференції

- Будак В.Д.** Голова оргкомітету, докт. техн. наук, професор, академік НАПН України, заслужений діяч науки і техніки України, ректор Миколаївського національного університету імені В.О.Сухомлинського
- Ситченко А.Л.** докт. пед. наук, професор, проректор з наукової роботи Миколаївського національного університету імені В.О.Сухомлинського
- Жигadlo Г.Б.** канд. пед. наук, доцент, декан факультету фізичної культури та спорту Миколаївського національного університету імені В.О.Сухомлинського
- Рожков І.М.** докт. біол. наук, професор кафедри теорії та методики фізичної культури Миколаївського національного університету імені В.О.Сухомлинського
- Гетманцев С.В.** канд. біол. наук, доцент кафедри теорії та методики фізичної культури Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського
- Литвиненко О.М.** канд. пед. наук, доцент, завідувача кафедрою теорії та методики фізичної культури Миколаївського національного університету імені В.О.Сухомлинського
- Тупєєв Ю.В.** канд. наук з фіз. вих., доцент, завідувач кафедрою спорту Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського
- Кулаков Ю.Є.** доцент кафедри теорії та методики фізичної культури Миколаївського національного університету імені В.О.Сухомлинського
- Тіхоміров А.І.** доцент кафедри спорту Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського
- Ковальчук О.В.** секретар оргкомітету, викладач кафедри теорії та методики фізичної культури Миколаївського національного університету імені В.О.Сухомлинського

У збірнику наукових праць розглядаються актуальні питання фізичного виховання та спорту, відображено дані сучасних досліджень з медико-біологічних проблем підвищення працездатності та зміцнення здоров'я різних груп населення. Розкриваються деякі аспекти сучасних проблем біології і медицини. Рекомендується молодим вченим, аспірантам, магістрантам, студентам.

Адреса: 54030, м. Миколаїв, вул. Нікольська, 24,
Миколаївський національний університет імені В.О.Сухомлинського,
Факультет фізичної культури та спорту
Кафедра теорії та методики фізичної культури
Тел.: (0512) 37-88-06, 37-88-36

Матеріали збірника друкуються мовою оригіналу. Редакція залишає за собою право редагувати й скорочувати матеріал. Відповідальність за достовірність представленої інформації несуть автори публікацій.

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНИХ ФУНКЦІЙ ТА ВОЛЬОВОЇ САМОРЕГУЛЯЦІЇ ТРЕНЕРІВ З ЙОГИ

Шалар О.Г., *Гузар В.М., Левченко Г.В.

Херсонський державний університет
*Херсонська державна морська академія

Анотація. У статті розглянуті особливості прояву нервової системи та вольових якостей тренерів з йоги. Вважається, що успішність професійної діяльності тренерів з йоги забезпечують такі особливості нервової системи як сила, рухливість і врівноваженість нервових процесів. Для них характерний спокій, впевненість у собі, стійкість намірів, реалістичність поглядів, розвинене почуття власного обов'язку.

Ключові слова: йога, тренер, нервові процеси, вольові якості, саморегуляція, настирливість, самоконтроль.

Постановка проблеми. Центральним питанням сучасного спорту є підготовка інструкторів високого класу, здатних передати свої знання та власний досвід на найвищому рівні. На сьогоднішній день в спорті сферою дослідницьких інтересів вчених є не тільки тренувальний процес, система підготовки спортсмена в цілому, а також і професійна підготовка тренерів. Серед різноманітних напрямків сфера психофізіології є однією з найбільш цікавих і перспективних галузей пошуку нових методик у підготовці тренерів високої кваліфікації. Саме вивчення психофізіологічних функцій дає можливість отримати додаткову інформацію про функціональний стан тренера в різних умовах діяльності. Тому що якість викладацької діяльності в значній мірі залежить від того, наскільки повноцінно реалізуються можливості особистості практикуючого інструктора, які обумовлені його індивідуально-типологічними особливостями [1]. Назріла необхідність підготовки не просто педагогічних кадрів, що володіють знаннями, уміннями і навичками в галузі фізичної культури і спорту, а в першу чергу, активної, творчої особистості, яка вміє гнучко реагувати на зміни, що забезпечує грамотний і ефективний процес педагогічного спілкування за допомогою необхідних комунікативних умінь та навичок в професійно-педагогічній діяльності [2].

Ця проблема повною мірою стосується тренерів всіх видів спорту, і зокрема йоги. Рівень деяких характерних для йоги психофізіологічних процесів і функцій, а також особистісних властивостей має вирішальне значення для успішної тренерської діяльності. Вважається, що успішність професійної діяльності в ускладнених умовах забезпечують такі особливості нервової системи як сила, рухливість і врівноваженість нервових процесів [2, 3]. В сучасних дослідженнях розкриваються такі проблеми у тренерській діяльності, як авторитет та взаєморозуміння із спортсменами [5, 6, 7].

Вивченню психофізіологічних характеристик тренерів з йоги приділено недостатньо уваги. Це спонукає до пошуку або створення простого, доступного і водночас інформативного та ефективного комплексного методу підготовки спеціалістів на основі психофізіологічних показників та особистих властивостей.

Мета дослідження: виявити прояв психофізіологічних функцій та вольової саморегуляції тренера з йоги.

Організація дослідження. Дослідження проводилося серед тренерів з йоги різних областей України протягом 2017-2018 років. В експериментальній частині приймали участь тренери та інструктори з йоги у кількості 9 осіб. Учасники дослідження мають різну спортивну кваліфікацію та педагогічний досвід.

Таблиця 1

Якісний склад тренерів з йоги

№ п/п	Ім'я	Стать	Вік	Посада	Стаж
1	Василь Б.	ч	50	тренер	14
2	Ігор Я.	ч	31	інструктор	1
3	Ганна Л.	ж	36	тренер	5
4	Тетяна Є.	ж	37	тренер	7
5	Яна Р.	ж	30	інструктор	3
6	Оксана С.	ж	40	тренер	5
7	Ігор К.	ч	46	тренер	6
8	Юрій М.	ч	49	тренер	20
9	Маргарита Ф.	ж	27	інструктор	2

Із суб'єктами дослідження було проведене тестування щодо визначення:

- властивостей нервової системи (за методикою Л. Волкова);
- типу нервової системи (методика «тепінг-тест» Є. Ільїна);
- вольових якостей (за методикою М. Обозова);
- вольової саморегуляції (за допомогою тесту опитувальника А. Зверькова і Є. Ейдмана).

Результати дослідження. Як вважає І.П. Волков [4], при використанні методу спостереження можна достатньо об'єктивно оцінити темперамент, прояв основних властивостей нервової системи в різних ситуаціях.

За нашими спостереженнями ступінь прояву властивостей нервової системи тренерів з йоги у чоловіків був виявлений дещо вищим ніж у жінок. Всі тренери з йоги чоловічої статі мали високий рівень сили нервової системи та врівноваженості зі сторони гальмування, а також середній рівень рухомості нервових процесів. Серед жінок тренерів лише 20% виявлено із високим рівнем нервової системи зі сторони збудження та гальмування, а 80% мали рівень вище середнього. Також у всіх жінок був виявлений середній рівень рухомості нервових процесів.

Опираючись на отримані результати, було виявлено, що всі респонденти відзначаються силою, врівноваженістю і рухомістю нервових процесів. Це означає, що вони здатні витримувати тривалі чи короткочасні, але сильні збудження. Мають баланс між процесами збудження та гальмування. Завдяки даній властивості організм може відповідати як спонукальними, так і гальмівними реакціями на численні впливи, які припадають на нервову систему. Тренери з йоги здатні змінювати поведінку залежно від умов, швидко переходити від однієї дії до іншої, від пасивного стану до активного і навпаки.

Досліджуючи лабільність нервової системи тренерів за допомогою «тепінг-тесту» та інтерпретуючи графіки виявлено, що всі інструктори і тренери з йоги мають високі та середні показники лабільності нервової системи. Це говорить про високий психічний темп людини, та швидкі її психічні і психомоторні реакції. Такі люди витривалі, працездатні при тривалому навантаженні. Людям з високою лабільністю притаманне швидке виконання дій, швидке мислення, великий обсяг уваги і сприймання, хороша адаптація.

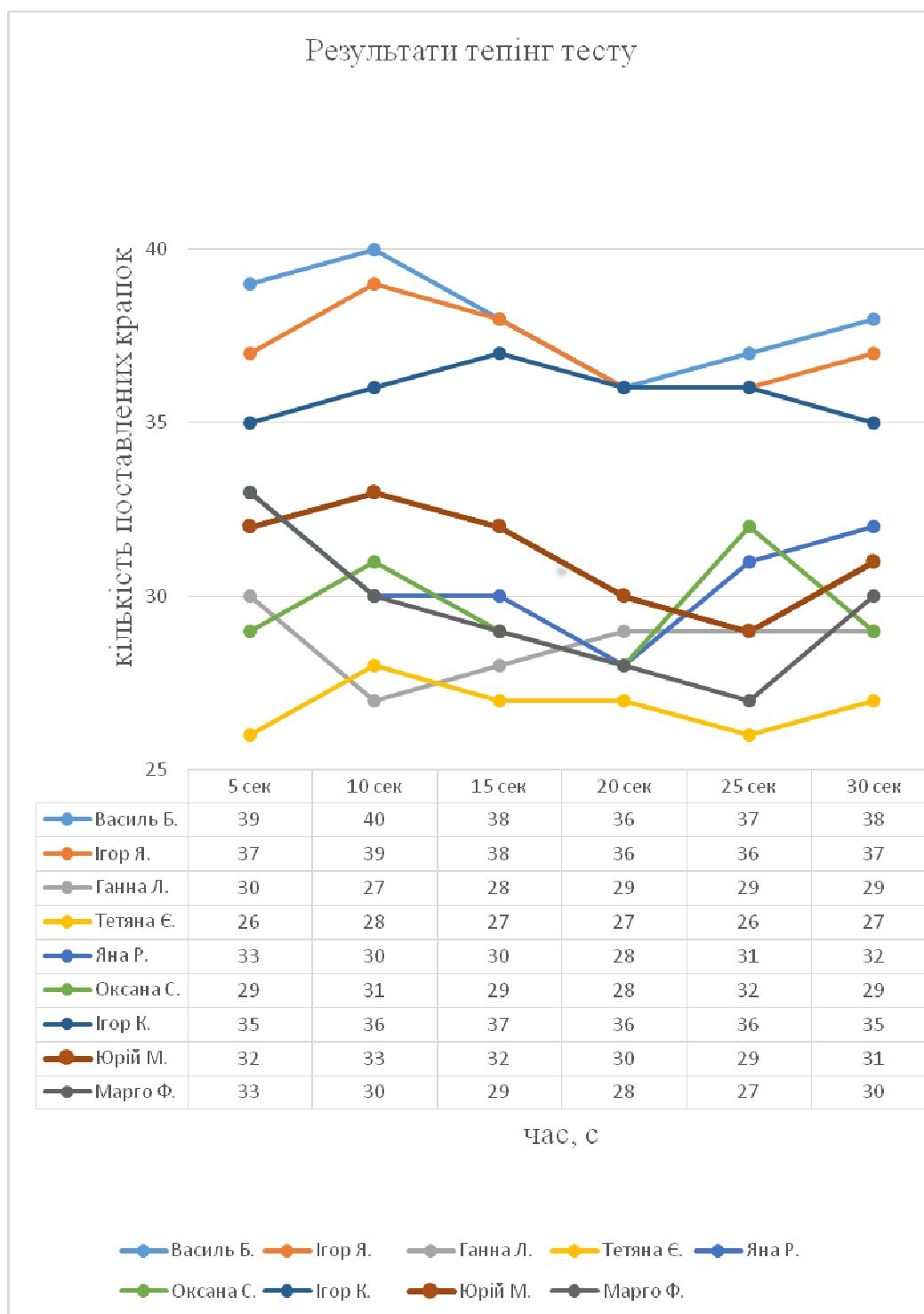

Рис. 1 Лабільність нервової системи практикуючих інструкторів і тренерів з йоги

Висока лабільність лежить в основі комунікативних здібностей (педагогічних, музичних, художніх). Це врівноважені, відкриті для спілкування, контактні, розсудливі люди; для них характерне узгодження між дією і думкою.

Можна побачити (рис.1) що крива графіку Оксани С. децю відрізняється від інших. Цей факт може вказувати на зміни нервових процесів залежно від обставин і настрою, але якщо подивитись на цифрові показники можна зробити висновки що ці відхилення не значні.

У загальному вигляді під рівнем вольової саморегуляції мають на увазі міру володіння власною поведінкою у різних ситуаціях, здатність свідомо управляти своїми діями, станами та

спонуканнями. Рівень розвитку вольової саморегуляції може бути охарактеризований в цілому й окремо за такими властивостями характеру як настирливість і самоконтроль.

По тесту-опитувальнику А. Зверькова та Є. Ейдмана «Дослідження вольової саморегуляції» (табл. 2), бачимо що опитувані тренери з йоги мають результати вище середнього та високі по всім трьом шкалам.

За першою шкалою всі результати перевищують середній показник. Це свідчить про те, що ці особи емоційно зрілі, активні, незалежні, самостійні. Для них характерний спокій, впевненість у собі, стійкість намірів, реалістичність поглядів, розвинене почуття власного обов'язку. Як правило, вони добре усвідомлюють особисті мотиви, планомірно реалізують наміри, вміють розподіляти зусилля і здатні контролювати свої вчинки; їм властива виражена соціально-позитивна спрямованість. Іноді можливе зростання внутрішньої напруженості, пов'язаної із прагненням проконтролювати кожен нюанс власної поведінки і тривогою з приводу її спонтанності.

Таблиця 2

Показники рівня вольової саморегуляції тренерів з йоги

№п/п	Шкали		Загальна шкала	Настирливість	Самоконтроль
	Ім'я				
1	Василь Б.		22	16	11
2	Ігор Я.		15	14	8
3	Ганна Л.		20	15	10
4	Тетяна Є.		16	10	7
5	Яна Р.		21	13	9
6	Оксана С.		20	15	11
7	Ігор К.		18	15	11
8	Юрій М.		19	14	10
9	Маргарита Ф.		17	10	8

Субшкала «настирливість» характеризує силу намірів людини - її прагнення до завершення розпочатої справи. На позитивному полюсі - діяльні, працездатні люди, які активно прагнуть виконати заплановане, їх мобілізують перепони на шляху до мети, але відволікають альтернативи та спокуси, головна їх цінність - розпочата справа. Таким людям притаманні повага до соціальних норм, прагнення повністю підпорядкувати їм власну поведінку. У крайньому разі можлива втрата гнучкості поведінки, поява маніакальних тенденцій.

Субшкала «самоконтроль» відображає рівень вільного контролю емоційних реакцій і станів. Високий бал за субшкалою набирають люди емоційно стійкі, які добре володіють собою у різних ситуаціях. Для них притаманний внутрішній спокій, впевненість у собі, які звільняють від страху перед невідомим, підвищують готовність до сприйняття нового, неочікуваного і, як правило, поєднуються зі свободою вчинків, тенденцій до новаторства і радикалізму. Прагнення до постійного самоконтролю, надмірне свідоме обмеження спонтанності може призвести до підвищення внутрішньої напруженості, переваги постійного занепокоєння і втоми.

На нашу думку, в особистості і діяльності тренера з йоги дуже важливо наскільки розвинена сила волі й характер, як адекватно він оцінює ситуації, достатньо відповідальний за свої дії.

Вивчаючи узагальнену характеристику прояву сили волі, були отримані наступні результати. З низьким рівнем осіб не виявлено. Середній рівень притаманний 33%. Це говорить про те, що ці фахівці діють по-різному, іноді переважає податливість, а іноді - наполегливість. Коли зустрічаються з перешкодами, то починають діяти, щоб подолати її. Але якщо побачать обхідний

шлях, то користаються ним. Неприємну роботу виконують, хоча і обурюються. З високим рівнем сили волі виявлено 67% тренерів і інструкторів з йоги. Головна риса цих людей – наполегливість. Їм також притаманні компроміси та переговори, що ведуть до успіху в спілкуванні. На них можна покласти – вони не підведуть. Їх не лякають ні нові доручення, ні далекі поїздки, ні ті справи, які інших лякають. Але іноді їх тверда і непримиренна позиція з непринципових питань докучає оточуючим. Сила волі – це дуже добре, але необхідно володіти ще й такими якостями, як гнучкість, поблажливість, доброта.

Висновок. Вважається, що успішність професійної діяльності тренерів з йоги забезпечують такі особливості нервової системи як сила, рухливість і врівноваженість нервових процесів. Дуже важливо, коли обираючи професію тренера з йоги, людина має можливість вивчити і дослідити свій темперамент та психофізіологічні функції. Це дає можливість зрозуміти наявність свого потенціалу і силу протистояти складностям в роботі тренера з йоги. Обрати ту діяльність, яка буде приносити задоволення – що і є однією із складових високої професійної майстерності. Адже задача професійного інструктора (тренера) з йоги не тільки навчати знанням і передавати свій досвід, а й бути врівноваженим і відкритим до спілкування з вихованцями.

Література

1. Ильин Е.П. Психомоторная организация человека: Учебник для вузов. - СПб.: Питер, 2003. - 384 с.
2. Ильин Е.П. Психология спорта. – СПб.: Питер, 2009. – 352 с.
3. Ложкин Г.В. Психология спорта: схемы, комментарии, практикум: учеб. пособ. / Г.В. Ложкин. – К.: Освіта України, 2011. – 484 с.
4. Практикум по спортивной психологии /Под ред. И.П.Волкова.- СПб.: Питер, 2002.- 288 с.
5. Шалар О.Г. Взаимопонимание тренеров с юными спортсменами [Текст] / О.Г. Шалар, Б.Г. Кедровский, А.В. Гриневич // Физическое воспитание студентов – 2013. - №4. – С. 31-34.
6. Шалар О.Г. Вплив авторитету тренера на спортивну діяльність веслярів-академістів [Текст] / О.Г. Шалар, О.С. Еделев, Д. Верхогляд // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Випуск 118. Том 1. Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт. – Чернігів, 2014. – С.108-111.
7. Шалар О.Г., Стрикаленко Є.А., Левченко Г.В. Властивості особистості тренера з йоги [Текст] / О.Г. Шалар, Є.А. Стрикаленко, Г.В. Левченко / Український журнал медицини, біології та спорту. №5 (7) / Чорноморський національний університет ім. Петра Могили (м. Миколаїв), 2017. С. 192-194.

FEATURES OF PSYCHO-PHYSIOLOGICAL FUNCTIONS AND VOLITIONAL SELF-REGULATION OF YOGA TRAINERS.

Shalar O., Guzar V., Levchenko G.

Summary. *The article describes the features of the manifestation of the nervous system and the volitional qualities of yoga trainers. It is believed that the success of the professional activities of yoga trainers provide such features of the nervous system as strength, mobility and balance of the nervous processes. They are characterized by calmness, self-confidence, stability of intentions, realistic views, a developed sense of duty.*

Key words: *yoga, trainer, nervous processes, volitional qualities, self-regulation, perseverance, self-control.*

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1

**МЕДИКО-БІОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ
ТА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ. ФУНКЦІОНАЛЬНІ РЕЗЕРВИ
ТА АДАПТАЦІЙНІ МОЖЛИВОСТІ ОРГАНІЗМУ ЛЮДИНИ**

Босенко А. І., Кізірян А. Г., Топчій М.С., Речкалов Я.О. ЩОДО ЗАСОБІВ РОЗВИТКУ ТА МЕТОДІВ ОЦІНКИ РЕЗЕРВНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ ШКОЛЯРІВ	3
Вертебна А.О. ВІДНОВЛЕННЯ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ ФІЗИЧНОЇ АКТИВНОСТІ У ХВОРИХ НА АНКІЛОЗНИЙ СПОНДИЛІТ	6
Дегтяренко Т.В., Босенко А.И., Долгий Е.В., Яготин Р.С. ГЕНЕТИЧЕСКАЯ ДЕТЕРМИНАЦИЯ ПСИХОМОТОРНЫХ КАЧЕСТВ	11
Колесник Ю.І., Шейко В.І. ЗМІНИ ПОКАЗНИКІВ УВАГИ ЯК ПРОЯВ АДАПТАЦІЙНИХ РЕАКЦІЙ У ОСІБ З РІЗНИМ СТУПЕНЕМ КОРОТКОЗОРОСТІ	15
Макаренко А.Н., Федулова Л.В. ОСОБЕННОСТИ РЕАКЦИИ НЕРВНОЙ СИСТЕМЫ КРЫС НА ПОДКОЖНОЕ ВВЕДЕНИЕ ГИСТАМИНА ДИГИДРОХЛОРИДА	19
Макаренко О.М., Петров П.І., Хомяк Н.В. МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ІДЕНТИФІКАЦІЇ АСТРОЦИТІВ	23
Омельченко Т.Г. МЕТОДИКА СОМАТИКА ХАННА ЯК ЗАСІБ ПРОФІЛАКТИКИ СКОЛІОЗУ І-ІІ СТАДІЇ ЖІНОК ПЕРШОГО ЗРІЛОГО ВІКУ	29
Соболь Є.В., Шейко В.І. ВПЛИВ ГЕОХРОНОКЛІМАТИЧНИХ ФАКТОРІВ НА ПОКАЗНИКИ ГУМОРАЛЬНОЇ ЛАНКИ СИСТЕМНОГО ІМУНІТЕТУ	33
Тарасова С.М. ВПРОВАДЖЕННЯ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ ВИКЛАДАННЯ БІОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН У ВНЗ	36
Цибульська О.В., Дмитроца О.Р., Швайко С.Є. ВПЛИВ СИСТЕМИ ДОШКІЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ ДО НАВЧАННЯ НА АДАПТАЦІЙНІ МОЖЛИВОСТІ ПЕРШОКЛАСНИКІВ	41

РОЗДІЛ 2

**ФІЗІОЛОГО-ГІГІЄНИЧНІ ТА ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПИТАННЯ
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА СПОРТУ. ФІЗИЧНИЙ СТАН, КОНТРОЛЬ ФІЗИЧНОЇ
ПІДГОТОВКИ ТА УСПІШНОСТІ СТУДЕНТІВ І СПОРТСМЕНІВ**

Богуш В.Л., Гетманцев С.В., Сокол О.В., Резниченко О.И., Яцунский Е.А. КРИТЕРИИ ОЦЕНКИ СТАРТОВОЙ СКОРОСТИ У ЮНОШЕЙ В ГРЕБЛЕ НА БАЙДАРКАХ	45
Богуш В.Л., Богатырев К.А., Богатырь В.Г., Смирнова И.Н. КРИТЕРИИ ОЦЕНКИ ДИСТАНЦИОННОЙ СКОРОСТИ У ЮНОШЕЙ В ГРЕБЛЕ НА БАЙДАРКАХ	50
Гетманцев С.В., Кулаков Ю.Е., Косенчук В.А., Яцунский А.С. КРИТЕРИИ ОЦЕНКИ СКОРОСТНОЙ ВЫНОСЛИВОСТИ У ЮНОШЕЙ В ГРЕБЛЕ НА БАЙДАРКАХ	55
Гетманцев С.В., Вертелецкий О.И., Кувалдина О.В., Ижицкий В.Б. КРИТЕРИИ ОЦЕНКИ СКОРОСТНЫХ СПОСОБНОСТЕЙ У ЮНОШЕЙ В ГРЕБЛЕ НА БАЙДАРКАХ	60
Литвиненко О.М., Артюхов О.С., Косенко Х.М. ПРОБЛЕМИ ЗДОРОВ'Я ТА ФІЗИЧНОЇ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ВИШІВ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ	65
Мельник О.А. ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧІ ТЕХНОЛОГІЇ – ПРОГРЕСИВНИЙ МЕТОД У ЗБЕРЕЖЕННІ І ЗМІЦНЕННІ ПІДРОСТАЮЧОГО ПОКОЛІННЯ У СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ	70
Рехтега Л.О. ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ	74
Славитяк О.С. ОПТИМІЗАЦІЯ ТРЕНУВАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В СИЛОВОМУ ФІТНЕСІ ЧЕРЕЗ ВАРІАТИВНІСТЬ КОМПОНЕНТІВ НАВАНТАЖЕНЬ	77
Шалар О.Г., Хоменко В.В., Дніщенко М.В. ЕМОЦІЙНО-ВОЛЬОВА ТА ПСИХОМОТОРНА СФЕРА ЮНИХ КАРАТИСТІВ	81
Шалар О.Г., Гузар В.М., Левченко Г.В. ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНИХ ФУНКЦІЙ ТА ВОЛЬОВОЇ САМОРЕГУЛЯЦІЇ ТРЕНЕРІВ З ЙОГИ	86
Шалар О.Г., Свирида В.С., Любашенко Д. РОЛЬ ОСВІТНЬОЇ СКЛАДОВОЇ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ УРОКІВ ВОЛЕЙБОЛУ У 5-Х КЛАСАХ	91

Науково-методичне видання

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

XVIII Всеукраїнська науково-практична конференція

**«Медико-біологічні проблеми фізичної культури,
спорту та здоров'я людини»,**

присвячена 100 – річчю з дня народження В.О.Сухомлинського

Випуск 18

ISBN 966-630-019-2

Відповідальний за випуск – Гетманцев С.В.
Комп'ютерне макетування – Гетманцев В.С.
Технічний редактор – Ковальчук О.В.

Надані статті друкуються мовою оригіналу

Підписано до друку 15.12. 2018. Формат А4. Гарнітура Times New Roman.
Умов. друк. арк. 10. Наклад 100 примірників.

Видавництво Миколаївського національного університету ім. В.О. Сухомлинського
54030, м.Миколаїв, вул. Нікольська, 24
т.(0512)-37-88-06; 37-88-03
E-mail: office@mdu.edu.ua

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єкта
видавничої справи ДК № 3375 від 27.01.2009 року